

Damjan Popič in Katja Zupan:

3 STANDARDNA IN SPLETNA SLOVENŠČINA

3.1 IZROČKI – standardna in spletna slovenščina

JANES (••) IJS FILOZOFSKA FAKULTETA

Standardna in spletna slovenščina

Damjan Popič

Ljubljana, 25. 8. 2015

JANES (••) IJS FILOZOFSKA FAKULTETA

(Za)kaj je jezikovni standard?

N. V., 4 leta: MAORICA

(Vir: Stabej 2012a)

(Za)kaj je jezikovni standard?

Gasilec je oseba, ki svoj poklic prinaša tudi domol.

N. N., 22 let, kandidat za poklicnega gasilca

(Vir: Stabej 2012a)

(Za)kaj je jezikovni standard?

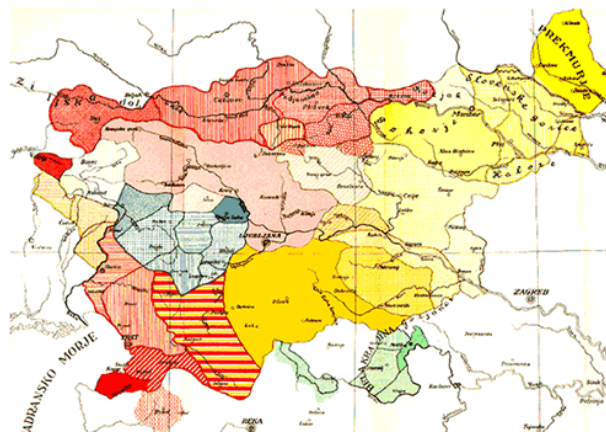
tu ste res eni nehvaleni pa poglejmo kolk je slovenija sposobna narest dober film sama pizdarija od slovenskih filmov brez repa in glae.Kolk je vaših filmov gledanih in pohvaljenih to se ne vprašate sam pljuvat znate neki in nič druga sam taki pač ste še srbija z minimalnim vložkom za film naredi 50x boljši film od vaših tak da bodite raje tiho in tistmu ko ni všeč naj ne komentira lepo zbriše in basta ko boste vi delali dobre filme in naredili neki takega pol se javte pizde nehvaležne!!!!!!

—(Rambo[Killer])

sm ze glezu use terminatore pa so bli usi carski upam da je ta zadnji deu še bol carski za gledat1 liga

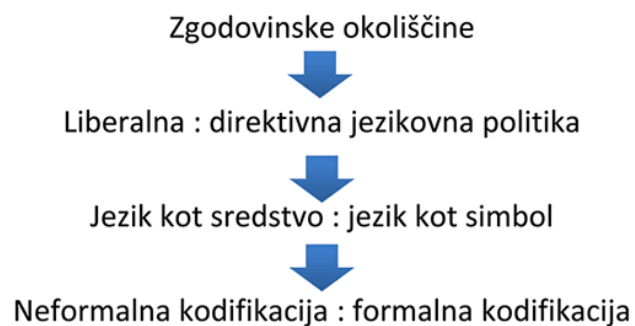
— mimejaga

Tole je Slovenija

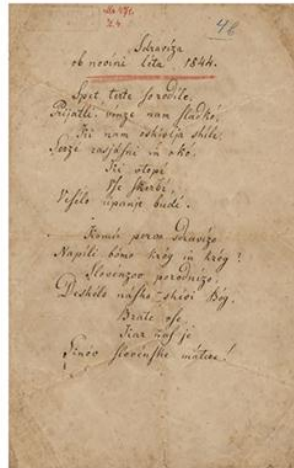

(Vir: http://www2.arnes.si/~glisentvid10/oseb_stran/slovenska_narecja_v1.html)

Kako se rodi jezikovni standard

Kam torej spada slovenska situacija?

(Vir: Wikipedija)

Kateri standard?

ABDE©FGHHIŠJKLJMNNOØPRŠWУ3ÆTUVŀ4

ABCDEFGHIJKLMNNOOPRS8ZXTUYV4

ABCČDEFGHIJKLMNOPRSŠTUVZŽ

(Vir: Wikipedija)

Povest o dobrih ljudeh

Če si hočemo predstavljati vznik svoje narodnosti, si ga moramo nekako takole: ker so Slovenci prišli prvi izmed južnih Slovanov v svoja sedanja bivališča, je gotovo, da so prišli vanja kot prva straža slovanske mase, morda in najbrže kot skupina najsorodnejših in najbližjih rodov. Prišli so v naše sedanje pokrajine kot Slovenci, to se pravi kot nediferencirani člani prvotne velike slovanske skupnosti. Naselili so se v zelo goratem in izoliranem svetu, ki jih je odrezal od Slovanov na jugu in na vzhodu. Živeč v Alpah, v katerih ni živel noben drug slovanski rod, v posebnem podnebnju, na zemlji, ki hrani drugače in ki ima drugačen geološki in oblikovni značaj, in še v drugem političnem in kulturnem svetu kakor bratski rodovi na jugovzhodu, so se polagoma razvili v posebno, zaključeno enoto, ki je ostala v rahlih stikih s sosednimi Hrvati samo na vzhodni periferiji. Vse te naravne, usodne in zgodovinske moči so v stoletjih izpremenile in preoblikovale prvotni značaj in jezik tega ljudstva drugače nego so pretvarjale druge moči njihove slovanske sosede in brate. Tako je iz njih polagoma nastala zaključena narodna enota Slovencev, ki se je določno zavedela svoje samobitnosti in svojega imena najklesneje že v šestnajstem stoletju, in sicer tudi svoje samobitnosti v razmerju do drugih južnih Slovanov.

Josip Vidmar (1932: 21) cit. po Stabej (2012b: 15)

Povest o dobrem pastirju

Seveda je slovnica prav dobro sredstvo za ohranitev jezika. Naš tako plemeniti, tako koristen, tako sveti jezik je v naši vojvodini Kranjski v zadnjih letih tako opešal, da se česa takega ne bi mogli spomniti niti najstarejši Kranjci. Kaj je tega krivo? Eden od vzrokov je ta, da ni bilo nobenih pravil, nobene slovnice, kjer bi se dalo poiskati in najti, kaj je prav. Mnogi, ali po pravici povedano, vsi so vzdihovali po slovnici. Jaz tudi. Vidimo, da v vseh drugih jezikih skoraj vsako leto pride na svetlo nova slovnica.

[...]

Končno naj povem, da se glede narečja in izgovarjave nisem ravnal po nobeni določeni pokrajini. V tem sledim učenjakom in jezikoslovcem, ki znajo besede ceniti in sprejemati. Čvrsta šola je tista, ki ima zanesljiva pravila. Drhal govori po mili volji, kakor se ji zdi, zato kvari jezik. Zaradi tega pa se ni treba bati, da preprost človek ne bo sprejel dobre in pravilne besede ali je ne bo razumel.

Marko Pohl: Krayska grammatika, das ist: Die kraynerische Grammatik, oder Kunst die kraynerische Sprache regelrichtig zu reden, und zu schreiben (cit. po Stabej (2012b: 17))

Povest o dobrem pastirju

Pri svojem delu sem izhajal iz primerjave vseh slovanskih narečij, kar je po mojem prepričanju edino pravo izhodišče. Po eni strani omogoča spoznati resnične značilnosti vsakega izmed njih, po drugi strani pa nas obvaruje pred prezrtjem ali celo občudovanjem nekaterih poganjkov, ki so posledica tujega vpliva in jih je treba iztrebiti, čeprav jih ljudstvo uporablja, saj nasprotujejo slovanskim jezikovnim zakonom (Cigaletov nemško-slovenski slovar (1860).

(cit. po Stabej 2012b: 18)

Povest o dobrem pastirju

Iz preteklosti se učimo za prihodnost. Slovensko jezikoslovje je imelo v vsakem obdobju **jezikoslovca vodnika**, ki je znal in zmožel pozitivno usmerjati razvoj slovenskega jezika, imelo pa je tudi ljudi, ki so tem vodnikom sledili in skrbeli, da se je slovenistično jezikoslovno vedenje **pravilno** in na razumljiv način posredovalo učencem, študentom in vsem zainteresiranim. Ne enih ne drugih med Slovenci nikoli ni bilo v izobilju, pa vendar dovolj, da se je **slovenski jezik razvijal dobro in v pravo smer** (Jesenšek 2012; poudaril D. P.).

(Stabej 2012b: 19; poudaril D. P.)

Knjiga resnice

(Vir: <http://www.trojina.org/pravopisi/>)

Knjiga resnice

*izglédati -am: *dobro izgledaš imeniten, zdrav si videti; *slabo izgledaš slab si videti; *kako pa izgledaš kakšen pa si; *izgleda, da bo dež na dež kaže; kaže, podobno je, videti je, zdi se, da bo dež; *kako bo pa to izgledalo kakšno pa bo to, čému bo pa to podobno, kazno

(Slovenski pravopis 1962)

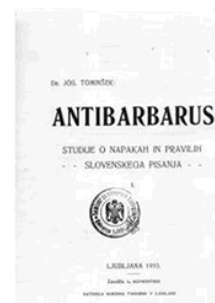
Tisti, ki bere, je ...

1. *-avec, -ivec, -avka, -ivka*. Iz nedovršnih glagolov ali iz njih glagolskih pridevnikov izpeljani samostalniki, ki zaznamujejo delujoča bitja (osebe in živali), se pišejo s pripono *-avec, -ivec* za moški spol, *-avka, -ivka* za ženski spol:

a) *bahavec, bravec, bravka, čakavec, česavka, dajavec, dajavka, darovavka, delavec, delavka, dremavec, glasovavec, glodavec, glodavka, gospodovavka, hiravec, igravec, igravka, izdajavec, izdajavka, jecavec, jecavka, kimavec, kimavka, klavec, kljubovavka, kmetovavec, kopavec, kopavka, kujavec, letavec, majavec, metavec, moledovavka, ocenjevavka, očiščevavec, odlašavec, odlašavka, opazovavka, pohajkovavec, poročevavka, posredovavka, prebivavec, pregledovavka, sejavec, sejavka, sesavec, sestavlavec, skakavec, smejavec, stradavec, svetovavka, škripavec, zajedavec, zalezovavka, žvižgavec;*

(Slovenski pravopis 1962)

Knjigae resnice

Jezikovno razsodišče

JEZIKOVNO RAZSODIŠČE 31. 8. 1988 št. 3

Tako se govori!

V dneh, ko je v Beogradu potekala 17. seja CK ZKJ, smo člani Jezikovnega razsodišča – podobno kakor drugi Jugoslavlani pa tudi tujci – napeto poslušali radijska in televizijska dogajanja. Poleg številnih veselih in žalostnih vsebin, ki so nam jih sporočali govorniki in komentatorji, smo dočakali dogodek, ob katerem se nam ne zdi neupravičena niti raba pridevnika »zgodovinski«: Trije slovenski člani CK ZKJ so svoje diskusijske prispevke v 1. točki dnevnega reda povedali po slovensko (že pred njimi pa je v svoji materinščini – albanščini – nastopil neki govornik s Kosova).

Posebno smo veseli, ker so se za ta korak odločili pripadniki našega takorekoč najmlajšega političnega rodu: Borut Suklje, Darja Colarič, Martina Kolar. Doslej so se slovenski delegati odločali za slovenščino samo v zvezni skupščini, pa še tam samo nekateri med njimi in samo včasih, čeprav je bilo že dolga leta poskrbljeno za prevajanje. Kaže, da izkušnja s srbohrvaščino na letošnjem ljubljanskem procesu pred vojaškim sodiščem, že poraja prve pozitivne sadove. Upamo, da ne bodo zadnji.

Jezikovni standard

In zdaj, Slovenci, čujte blagovest, slovenski pravopis vzemite v pest! — Po zgledu svetega Cirila in Metoda nam dana nova je pisava in metoda.

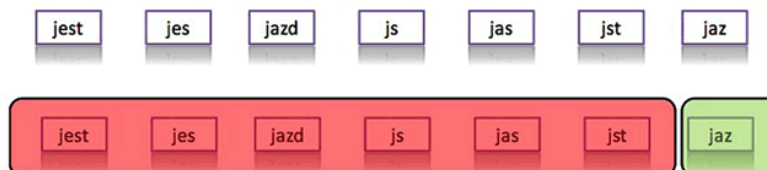
(Vir: <http://www.pravopis.si/Zgodovina/tabid/82/Default.aspx>)

Jezikovni standard

(Vir: Stabej 2012b)

Jezikovni standard

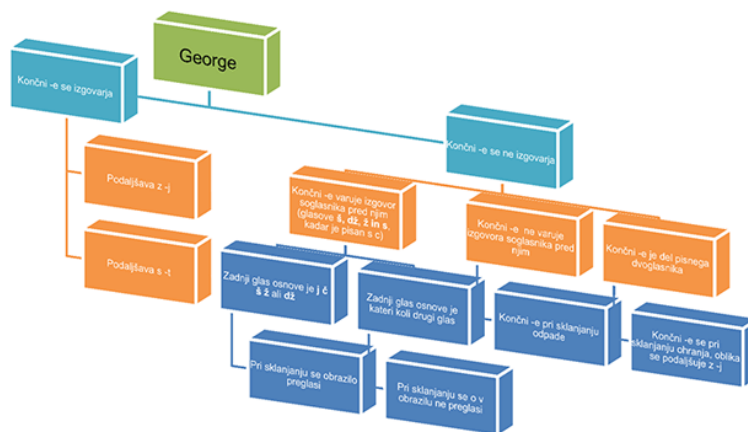
(Vir: Stabej 2012a)

Jezikovni standard

izdátek -tka m (â) To je bil zanj velik ~; mesečni, tekoči ~i;
 zmanjšati ~e za kaj; •~i po osebi *izdatki na/za osebo*

(Slovenski pravopis 2001)

Jezikovni standard

Radikalizacija

Vsak državljan Republike Slovenije bi moral biti tudi govorec slovenskega knjižnega jezika, ki je jezikovna zvrst za izražanje najzahtevnejših vsebin v slovenskem jeziku in imajo tudi uradni značaj. Šele na ta način se lahko tudi celovito vključi v na jeziku temelječo slovensko družbo (Tivadar in Tivadar 2015: 43).

Koper 31.12.2014

Spoštovani,

Sporočamo vas da, z 1.1.2015 bo uveljavljen postopek e-računov za javni sektor. Prosili bi, vas da, da pred pošljete račune, da nam dostavite ponudbo. Ker v nasprotnem primeru če je račun brez navedene naročilnice moremo zavrniti.

Ponudbo lahko pošljete gospej Maji Koren na e-mail: maja.koren@rtvslo.si (Tel: +386 5 668 54 85 | Fax: +386 5 668 54 88)

Iskreno se vam zahvaljujem.
Želim vam srečno 2015.

Hvala in lep pozdrav,

Obvestilo vodstva RTV Slovenija

Odziv vodstva RTV na dopis z obvestilom o prehodu na elektronski račun

6. januar 2015 ob 10:49

Ljubljana - RTV SLO

Radiotelevizija Slovenija - Regionalni RTV-center Koper/Capodistria je dne 31.12.2014 desetim podjetjem posredoval dopis z obvestilom o prehodu na elektronski račun. Ti so od začetka leta 2015 obvezni za vse proračunske uporabnike. Dopis je vseboval več slovničnih napak in ni bil napisan na način, primeren za uradni dopis. Fotografija obvestila, ki je zajela samo njegov del, je od petka, 2. januarja 2015, zaokrožila po socialnih omrežjih in sprožila precejšnje odzive.

Po seznanitvi z vsemi okoliščinami smo ugotovili, da je obvestilo pripravila, podpisala in poslala javna uslužbenka, ki nima pooblastila za pošiljanje takšnih obvestil v imenu Regionalnega RTV-centra Koper/Capodistria. Z dopisom je želela prepričati, da bi bili računi po novem letu v sistemu e-računov zavrženi. Iz fotografije dela obvestila je mogoče potegniti tudi popolnoma napačen zaključek, da je obvestilo pripravila Maja Koren, kar nikakor ne drži.

Za Radiotelevizijo Slovenija je takšno ravnanje nesprejemljivo, zato bo proti javni uslužbenki primerno ukrepala, prejemnikom obvestila pa posredovala nov dokument in opravičilo.

Radiotelevizija Slovenija, javni zavod

mag. Marko Filli, generalni direktor

(Vir: <http://www.rtvlo.si/sporocila-za-javnost/obvestilo-vodstva-rtv-slovenija/355138>; podčrtal D. P.)

Spoštovani gospod varuh!

Gledal sem tisto nočno oddajo o slovenskem jeziku in se prepričal, da nimamo več prave jezikovne avtoritete, ki bi opozarjale na napake in imela neki vpliv na razvoj jezika. Stabej, ki enkrat v pogovoru celo dvojine ni uporabil in tista njegova sodelavka gledata po mojem mnenju preveč liberalno, da ne rečem brezbrizno na razvoj slovenščine. Nekdo bi lahko opozarjal javnost, da besede, ki jih pogosto slišimo kot naprimer valda, važi, kul, ful itd. niso slovenske. Napisi po večini gostinskih lokalih so prav po hlapčevsko v tujem jeziku kot coffee to go, take away. Zanimivost pa sem opazil v koprski slaščičarni, last Albanca, ki ima lepo napisano kava za s seboj. Zgled za slovenske hlapce. V Ljubljani sem videl velik napis pred lekarno pri rehabilitacijskim centru Soča DRIVE in lekarna, potem na vogalu Miklošičeve in mislim Dalmatinove ulice je trgovina, ki ima samo angleški napis. O tem sem obvestil inšpektorja na kulturnem ministrstvu, ki je sicer šel tja pogledat, vendar se je izgovarjal na predpise in ni ukrepal ničesar. Škoda, da vaša televizija nima več jezikovne oddaje, ki bi opozarjala na vse jezikovne anomalije in mogoče prebudila speče strokovnjake, da bi spet dobili kakšnega Gradišnika ali Toporišiča.

Lep pozdrav!

R. O.

(Vir: <http://www.rtvlo.si/varuh/pritozba/957>; podčrtal D. P.)

Pozdravljeni!

Malo spremljam oddajo, 6.2.2015, Kam greš Slovenščina, na kateri ste udeleženi tudi vi. Zamerim vam to, da se premalo odločno postavljate za svoje stališče, ki ga popolnoma podpiram. Seveda ne morem verjeti, da voditelj oddaje pusti toliko govoriti onemu Kekcu z očali, ki očitno uveljavlja svoj ego s tem, da govori in govori, kot, da je na pikniku in ima okoli sebe butce. KEKEC, za mene popolni KEKEC, ki nima kaj iskati v taki pogovorni oddaji, je pa neki doktor. No, naj bo doktor, za mene je KEKEC!!!! Toliko! Pa lep pozdrav!

J. M.

(Vir: <http://www.rtvslo.si/varuh/pritozba/957>)

R.I.P.

Moj žalostni sklep je, da se je razpadanje slovenščine v javni rabi že začelo. Nobene resnične poti ne vidim, po kateri bi tak razvoj preprečili. Slovenščina je že v odhajanju in z njo začenja žal odhajati v preteklost tudi slovenski narod. Slovenskega naroda čez 100–150 let ne bo več in tako bo izginil tudi konstitutivni razlog za obstoj države, v kateri bi bila slovenščina državni jezik. Moja bolečina je velika. Uboga naša materinščina (Orešnik 2010: 147 cit. po Stabej 2012b: 20).

Kako napisati tole?

<http://www.lektorsko-drustvo.si/lektorsko-brbotanje/pisati-kranjska-ali-kranjska-klobasa>

JANES (••)

IJS

Kako naprej?

Kaj pa je potem spletna slovenščina?

Jan Tomše
@JTomse11

+ Follow

Sprememba Facebook statusov pri nadzornikih SDH: "It's complicated!"
[#Telekom](#) [#privatizacija](#)

View translation

12:38 p.m. - 10 Jun 2015

Značilnosti "nove" slovenščine

Ugotovitev »večine razprav, ki se skoraj praviloma sklicujejo tudi na ugotovitve tujega jezikoslovja, je, da je jezik, uporabljen v novomedijskih besedilih, slogovno poln posebnosti, kot so **kratkost sporočil, okrajšanost besed in besednih zvez ter povedi, izpustnost in neformalnost**« (Dobrovoljc 2008: 297; poudaril D. P.).

+ Neskladnost s pravopisom ...

In kaj to pomeni?

Vir: Allianz.com

Hvala za pozornost!

~~Erro~~
damjan.popic@ff.uni-lj.si

Vir: [http://www.e-bis.com.au/bookkeeping-blog/correcting-gst-mistakes-3](http://www.e-bis.com.au/bookkeeping-blog/correcting-gst-mistakes/attachment/correcting-gst-mistakes-3)

Reference

Dobrovoljc, Helena, 2008: Jezik v e-poštnih sporočilih in vprašanja sodobne normativistike. Košuta, Miran (ur.): *Slovenščina med kulturami*. Zbornik Slavističnega društva Slovenije 19. Celovec: Slavistično društvo Slovenije. 295–314.

Jesenšek, Marko (ur.), 2012: *Večno mladi Htinj*. Ob 80-letnici Janka Čara. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta.

Orešnik, Janez, 2010: Dvoje iz jezikoslovja. Nečak, Dušan (ur.): *Pogledi, Humanistika in družboslovje v prostoru in času*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 130–147.

Pohlin, Marko, 2003: *Kraynska grammatika. Bibliotheca carnioliae*. Znanstvenokritična izdaja. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Stabej, Marko, 2012a: *Resolucija: renovacija ali revolucija*. Predavanje na konferenci Pravopis, več kot le predpis. 15. 2. 2012. Dostopno na http://videlectures.net/pravopis2012_stabej_resolucija/ (dostop 22. 8. 2015).

Stabej, Marko, 2012b: Jezik, nazori in nadzor. Bjelčevič, Aleksander (ur.): *Ideologije v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi* (48. seminar slovenskega jezika, literature in kulture). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 11–20. Dostopno na <http://www.centerslo.net/files/file/ssilk/48%20SSILK/stabej.pdf> (dostop 22. 8. 2015).

Tivadar, Gorazd in Hotimir Tivadar, 2015: Problematika snemanja in zapisovanja govornih besedil na slovenskih sodiščih (na primeru sojenja na okrajnem sodišču v severovzhodni Sloveniji). Tivadar, Hotimir (ur.): *Država in narod v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi* (51. seminar slovenskega jezika, literature in kulture). Ljubljana: Znanstvena založba FF UL. 43–50. Dostopno na http://www.centerslo.net/files/file/ssilk/51_SSILK/Tivadar_Tivadar.pdf (dostop 22. 8. 2015).

Vidmar, Josip, 1932: *Kulturni problem slovenstva*. Ljubljana: Tiskovna zadruga.